

ብዓለ መስቀል

መስከረም 17 ዓ.ም. 10/27

ንባባት፡

- 1. ፩ቆሮ 2:1-12፣ ፩ጴጥ 2:20-ፍ፣ ግ.ሐ. 4:19-31፣ ሉቃ 9:18-28
- 2. ዘኁልቅ 21:4-9፣ ፍሊጲስዩስ 2:6-11፣ ግ.ሐ. 2:22-37፣ ዮሐ 3:13-17።

ምስባክ፡

- 1. ወወሃብኩም ትእምርተ ለእለ ይፈርሁኩ፣ ከም ያምስጡ እምገጸ ቀስት፣ ወይድኃኑ ፍቁራኒኩ።
- 2. ወአጽንኦ እግዚአ ለዝንቱ ተሠራዕኩ ለነ፣ ውስተ ጽርሕኩ ዘኢየሩሳሌም፣ ለከ ያምጽኡ ነገሥት አምኃ። “ኦ አምላኽ ሓይልኻ ግለጽ፣ ስለቲ አብ ኢየሩሳሌም ዘሎ መቐደስካ ነገስታት ውህበት ከምጽኡልካ እዮም” መዝ. 68:28~29።

ቅዱስ ጳውሎስ አብቲ ጽንኩር እዋን ስብከቱ ብንጹር ዝአምኖ ኽሕብር ምስ ደለ ንሕና ነቲ ዝተሰቐለ ክርስቶስ ኢና እንሰብኽ” (1ቆሮ 1:23) ይብል ነበረ። መስቀል ካብ መጀመርያ ኣብ እምነት ክርስትና እቲ ዝለዓለ ትርጉም ሒዞ ይርከብ። አብ ስርዓት ሃገርና መስቀል ፍሉይ ክብርን ትርጉምን አልኦ ኣብ ኩሉ ጸሎታትና ስርዓት ማኅሌታትና መስቀል ንዝክር ንኹሉ ጸሎታትና ብመስቀል ንጅምሮ። አብ ዓመት ክልተ ጊዜ ንዝክሮ፣ ማለት መጋቢት 10 ከምኡ መስከረም 17 ብፍሉይ ጸሎትን ክብርን ዘኪርና ነብዕሎ። መስቀል ንኣና ምልክት ተሰፋ፣ አምላኽ ምሳና ከምዘሎ ክንአምን ዝሕግዘና ፍሉይ ምልክት መንነት እምነትና እዩ።

አብ ታሪኽ ብፍሉይ ነዚ ናይ ሎሚ ብዓል እንተ ረኤና መሰረቱ እዚ ዝስዕብ እዩ።

- 1. አብ ዝንገር ታሪኽ ብ312 አቢሉ ቊስጢንጢኖስ ምስ ማክስንጢዩስ ዝብሃል ምቕናቕንቱ ንምሉእ ግዝኣት ሮማ ንምግዛእ ተዋጊኡ፣ ቅድሚ ውግእ ምጅማሩ ንሰማይ እንተ ጠመተ መስቀል ምስ ሴፍ ርእዩ፣ ከምዚ ዝብል ቃላት ከአ ሰሚዑ “በዚ ምልክት እዚ ክትሰዕር ኢኻ”። ቆስጣንቲኖስ በዚ ምልክት ተበራቲዑ ሴፉ ወሲዱ በቲ ጫፉ ሒዞ ምልክት መስቀል ገሩ ንወተሃድራቱ ንውግእ መሪሑ ስዒሩ ናይ ምዕራባዊ መንግስቲ ሮማ ንጉሥ ኮይኑ። አዲኡ ንግስቲ እለኒ ጽንዕቲ ክርስትያን እያ ነራ ንወዳ ቆስጣንቲኖስ ካብ ንእስነቱ ትምህርቲ ክርስቶስ ጽቡቕ ገራ አምሂራቶ። ንሱ ንጉሥ ምስ ኮነ ስደት ክርስትና ደው አቢልዎ ዕላዊ እምነት መንግስቱ ገርዎ። አዲኡ ከአ ግማድ መስቀል አብ ኢየሩሳሌም ኩዕታ አካይዳ ረኺባቶ።

2. ብ335 ዓ.ም. አብ መስከረም 14 ርእሰ አድባራት ቤተ ክርስቲያን ብንጉሥ ቆስጣንጦኖስ አብቲ ኢየሱስ ዝተሰቐለሉ ተሰራሓ ተመሪቓ። እዚ ሎሚ እንብዕሎ ዘሎና ናይ እዛ ቤተ ክርስቲያን ምርቓ ዝኸሪ እዩ። ቅድምዚ እቲ ቦታ ሃድርያን ዝተባህለ ሮማዊ ንጉሥ ኩሉ አፍሪሱ አብኡ ንአምላኽ ሮማውያን ሸኑስ ምስቲ ንጅቢተር ዝሰርሖ ምስሊ ገሩ አብ ቀራንዮ ሰሪሕዎ እዚ ኸአ ነቲ አብ ከባቢ ዝነበረ ኩሉ ዝፈርስ አፍሪሱ ዝጸሪ አጽርዩ ከም ብሓዲስ ሰሪሕዎ። አብ ዳሕራይ ዓመተታ ቆስጣንቲኖስ ምስ ነገሰ ንግስቲ እለኒ ንመስቀል ክርስቶስ አብቲ ሃድርያን ቤተ መቐደስ ዝሰራሓሉ ኩዕታ አካይዳ ረኺባቶ። ድሕሪ ሰለስተ ሚእቲ ዓመት ንጉስ ፋርስ ኮስሮይስ ዝተባህለ ንኢየሩሳሌም ወሪሩ ሒዞ ነቲ ሓቐኛ መስቀል ንፔርስያ ወሲድዎ። ድሕሪ 14 ዓመት ባዝንትንያዊ ንጉሥ ሄራክልዩስ ዝተባህለ ንንጉሥ ፋርስ ስዒሩ ንመስቀል ክርስቶስ አብ ኢየሩሳሌም አምጺእዎ። ብዓቢ ዓጀባን ጽቡቕ አልባሳትን ወርቃዊ ሽልማታትን ተሸሊሙ ንመስቀል አብ መንኲቡ ተሰኪሙ አብታ ቆስጣንቲኖስ ዝሰርሓ ቤተ ክርስቲያን አብ ቀራንዮ ክመልሶ እንከሎ አብ አፍደገ ቤተ ክርስቲያን ምስ በጽሖ ክንቀሳቐስ አይከአለን። ሓደ ዘይርኤ ሓይሊ ምእታው ከሊእዎ ክንቀሳቐስ አይከአለን። በቲ ጊዜ ናይ ኢየሩሳሌም አቡን ዝነበሩ ዘካርያስ ዝተባህሉ ከምዚ ኢሎም ተዛሪቦም በዚ ለቢስካዮ ዘሎኻ ዘግይጽ አልባስካ ካብ ኢየሱስ እቲ ድኻ ምእንቲ ድሕነትና መስቀል ዝተሰከመ ብዙሕ ተፈሊኻ አሎኻ ስለዚ ክዳውንትኻ ቀይር ኢሎም። ሽዑ ንጉሥ ክዳውንቱ ቀይሩ ምስ ቀረበ ክአቱ ክኢሉ ንመስቀል ከአ አብታ ኢየሱስ ዝተሰቐለላ ቀራንዮ አብኡ መሊሰዎ። ነዚ እና ዘኪርና እንብዕል ዘሎና። እዚ እዩ ድሕሪ ባይታ ታሪኽ እዚ ሎሚ እንብዕሎ ዘሎና።

ኩል ምስ መስቀል አተአሳሲርና ክንርእዮ እንከሎና ካብ አምላኽ ምሕረት የምጽአልና። አብ ኩሉ ሕይወትና ከም አመንቲ ካብ መስቀል ዝተፈለ ሕይወት ሒዝና ከይንጉዓዝ ክንጥንቀቕ ከም ዘሎና የዘኻኸረና። ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቂ ሓደ ካብቶም ቀዳሞት አበው ብዛዕባ መስቀል አብ ዝጽሓፎ ከምዚ ዝስዕብ ዝብል ነንብብ:-

መስቀል ናይ ክርስቲያን ተስፋ እዩ፤ መስቀል ናይ ሙታን ትንሣኤ እዩ፤ መስቀል ናይ ዕዉራት መርሕ እዩ፤ መስቀል ናይ እቶም ተስፋ ዝቐገሩ ተስፋ እዩ። መስቀል ትንቢት ነብያት እዩ፤ መስቀል ስብከት ሓዋርያት እዩ፤ መስቀል ክብሪ ሰማዕታት እዩ፤ መስቀል መንስ ዳድቃን እዩ። መስቀል ናይ መነኮሳት ጽምና እዩ፤ መስቀል ናይ ደናግል ንጽሕና እዩ፤ መስቀል ናይ ቤተ ክርስቲያን መሰረት እዩ፤ መስቀል ናይ ዓለም ምርግጋእ ሰላም እዩ (ግብረ ዮሐንስ ቍ 2)።

ኩሉ ሕይወት ሓደ ክርስቲያን አብ መስቀል ክጽጋዕን አብኡ አሚኑ ክነብር እንከሎ ብኹሉ ተሓድሶ ይረክብ። ንመስቀል ጠሚትና ክንክእል እንከሎና ንኹሉ ዝንነፈና ክንስዕር ንኸእል ኢና። ንመስቀል ክንስከም እንከሎና አብ ዓወትን ተስፋን ክንሰግር ኢና እዚ እዩ ርድኢት ዮሐንስ።

አብ ካልእ ጽሑፉ ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቂ ናይ መስቀል ጥቕምን ንሱ ዝህቦ ጸጋን ክረድአና ኢሉ ከምዚ ይብል ርኹስ መንፈስ አብቲ ዝተሃርመሉን ዝቐሰለሉን ሴፍ ምስ ረአየ አብቲ ብዓል ሴፍ ክቐርብ አይክእልን እዩ ስለዚ አብ አባይትና አብ መናድቕና አብ መዓጹና አብ ግንባርና አብ አፍልብና አብ አጸብዕና አብ ክሳድና ናይ መስቀል ምልክት ይሃልወና ምኽንያቱ መስቀል ዓወትና እዩ፤ ካብ ኩሉ ዝተዋህበና ጸጋ በረኸት ዝለዓለ እዩ፤ ሽልማት ቤተ ክርስቲያን እዩ። እዚ ስለ ዝኾነ መስቀል አብ አእምሮኹም ከም ማሕተም ሕተምዎ” (ግብረ ዮሐንስ ቍ 7)። ሕይወት ሓደ ተኸታል ክርስቶስ ብመስቀል ክልለ እንከሎ ዓቢ ዓሰቢ አልአ።

መስቀል ክንስከም ዘይንኽእል ከቢድ ነገር አይኮነን ነዚ ከረድአና ኢሉ ኢየሱስ መስቀለይ ኣብ መንኲብኩም ተሰከሙ እሞ ካብኡ ተመሃሩ ይብለና። ንሱ ምሳና መስቀል ዝጸውር እንተ ኾይኑ ከመይ ኢሉ እሞ ክኸብደና። እንተኾነ መስቀልና ምስ ካልእ ነገራት ብወርቅን ካልእ ግዙፍ ነገራት እንተ ጸርናዮ ክኸብደና እዩ። ልብና ኣብ ክልተ ነገር ስለ ዘቐኩር ክምቀል እዩ። ኣብ ዓለምና እንተ ረኤና ሰባት ብናብራ ዓለም ርቡሓት ክኾኑ እንከለዉ ልቦም ኣብ ክልተ ስለ ዝምቀል ዘይሕጉስ ሕይወትን ካብ ኣምላኽ ዝርሓቐ ሕይወት ሒዞም ይነብሩ። ሕይወቶም ብተስፋ ዘይብሉ ስቓይ ይልሉ።

ትርጉም ሕይወትና ክንፈልጦ ኣሎና። ኣባይ ገጸይ እጉዓዝ ኣሎኹ ኢልና ክንሓትት ይግብአና። ኣምላኽ ክንሳቕ ክርእየና እንከሎ ደስ ኣይብሎን እዩ ብፍላይ ንስለ ስቓይ ኢልና ክንሳቕ ከሎና። ንሱ ንሓጎስ እዩ ፈጢሩና ንኣዳም ሔዋን ኣብ ገነት እዩ ፈጢርዎም። ንኹሉ ዝፈጠሮ ክሕጎሱሉ ሂብዎም። ሰብ ንሓጎስ እዩ ተፈጢሩ። መስቀል ፍሉይ ትምህርቲ ኢዩ ዝህበና። ክርስቶስ ዝሞተ ንሕና ካብ ናይ እዚ ዓለም ማእሰርቲ ንክፈትሓና ኢሉ ጥራሕ ኣይኮነን መይቱ፤ ሞቱ ነቲ ኣምላኽ ኣባና ዘልኦ ፅምቕ ፍቕሩን ክሳብ ርእሱ ምሃብ ዘብጽሖ ይገልጻልና። ናይ ስቓይ ፈውሲ ርእሰኻ ምሃብ እዩ። ኣብ ሕይወት እቶም ሕይወቶም ምእንቲ ካልኦት ዝህቡ እቶም ዝተሓጎሱ ሰባት እዮም፤ ባዕልና ሕጉሳት ምዃናም እንፈልጦም ሰባት ንሕተት ኸቡ ንርእሶም ዝህቡ እዮም። ኣብ ሕይወት መጠን ዝሃብካሉ መጠኑ ትረክብ። እቶም ብዙሕ ዘፍቅሩ ብዙሕ ይፍቀሩ ኩሉ የፍቅሮም። እንተኾነ ርእሰኻ ምሃብ ኣብ ትሕቲ እምነት ናይ እዚ ዓለም ኣብ ትሕቲ ኣማልኽቲ ክኣቱ ይክእል እዩ። ናይ እዚ ዓለምና እምነት ብዙሕ ምርካብ፤ ምግዛእ፤ ስዓሜ ክዕብልል ዝብል እዩ። ኣብኩሉ ውድድር ይርኤ። ልዕሊ ኩሉ ክትከውን ምጽዓር እዝን ካልእን ካብቲ ኢየሱስ ዝደልዮ ክፈልየና ይኽእል። ንብዙሓት መስቀል ዝኸብደም ዘይትርጉሙ ስለ ዝህብዎ እዩ።

ኣብ መስቀል ክንጥምት እንከሎና ኣብ ርእሰና ክንጥምት ይሕግዘና። መስቀል ልዕሊ ምልክትን ኣምሳልን እዩ። መስቀል ሕይወትና ርእሰና ኣብ ምሃብ ኣብ መስዋዕቲ ክነሕልፎ ይነግረና። ከምቲ ንሱ ንርእሱ ኢሚንቲ ገሩ ኣብ መስቀል ዝተወፈየ ንሕና ኽእ ንርእሰና ኢሚንቲ ክንገብር ይግብአና። መስቀል ምልክት ዕኸነት እዩ፤ ንሱ ንናይ እዚ ዓለም ነገራት ዝጻረር እዩ። መስቀል ምልክት ነጻነትን ሓርነትን እዩ። መስቀል ዝነገረና ከምቲ ኢየሱስ ዝነበሮ ሕይወት እንተ ነበርና፤ ብመገዱ እንተ ተጓዓዘና፤ ሓቁን ሕይወቱን ነጻነት እዚ ዓለም ክህቦ ዘይክእል ይህበና።

መስቀል ዘደንቕ ምልክት ናይ ዝጻረር ነገር እዩ። ኣብ ዓለም እቲ ብዝያዳ ዝፍለጥ ምልክት እምነትዩ። ምልክት ፍቕሪ ኣምላኽዩ፤ ሕድገትን ድሕነትን ኮይኑ ብርእሱ ተኣምራት እዩ። ኣብ ጥንታውያን ሮማውያን ምልክት ውርደት፤ ስቓይን ሞትን እዩ ነሩ። ኣብ ናይ ዘመና ርድኢት ክንገልጽ እንተ ኾና ብኤለትሪኽ ዝቐትል መንበር ወይ ኣብ ምሕናቕ ሰብ ዝጥቀሙሉ መስሓቢ። ሞት ኣብ መስቀል ጭካኔን ክፍኣትን ዝመልኦ ስለ ዝኾነ ነቶም ኣብ ውግእ ዝተማረኹ ወይ ባራዩ ጥራሕ ዝቐጽዑሉ እዩ ነሩ። ናይ ሮማዊ ዘግነት ዘልኦ ጨሪሹ ኣይስቀልን እዩ። ኣብ ግዜ ቆስጥንጢኖስ እዚ ሕጊ ነሩ ይኸውን እዩ እንተኾነ ራእይ መስቀል ምልክት ዓወቱ ክኸውን እዩ ዝብል ምስ ረኣየ ንሱን ኣማኸርቱን ገሪምዎም ይኸውን እዩ። መስቀል ምልክት ዓወት ክኸውን ዘይሕሰብ እዩ።

እዚ ዝጻረር ነገራት ኣብ መስቀል ሎሚ እውን ከምኡ እዩ ዘሎ። ኣብ ኣብያት ክርስትያናትና ዝተፈላለዩ ርድኢትን ትርጉምን መስቀል ንርኢ፤ ካብቲ ኢየሱስ ዝሞተሉ ጀሚርካ ክሳብ ዝተንስኦሉን ብግርማ ዝኸበረሉን ዝተፈላለዩ ነገራት ንርኢ። ኣብ ንባባትና ናይ መስቀል ናይ ምሕረት ሓይሉ ንርኢ። እቲ ሙሴ ኣብ በረኻ ዝሰቐሎ ኣስራዚ ኣምሳል ናይ ኢየሱስ ስቕለት እዩ። እቲ ስቕለት ኣብ ባላ ዝነበረ ንእስራኤላውያን ምንጪ ምሕረቶም ኮይኑ።

ኩልና ሎሚ ንመስቀል ሕራይ ኢልና ክነብዕሎ ኢና መጺእና ዘሎና። ኩልና ክንጸር ዝውሃበና መስቀል ኣሎና እዞ መስቀልና ጸርና ዘሎና። ኣበይ እዩ ከቢዱኒ ዘሎ ኣበይ እዩ ምጻሩ ጸጊሙኒ ዘሎ ኢልና መስቀልና ንምጻር ክነሔድሶ እዩ ምኽንያት ብዓልና እምበር ንስለ ብዓል ኣይኮናን እነብዕል ዘሎና። መስቀል ነባሪ ስቓይ ኣይኮነን መስቀል ኣብ ሞትን ትንሣኤን ዙብጽሕ ስለ ዝኾነ ከቢዱኒ ኢልካ ዘይምሕዳጉ እዩ ዝምረጽ።

ቅዱስ ቄርሎስ ብዓል ኢየሩሳሌም ኣብቲ ምልክት መስቀል ኣብ እንገብሮ ብዝሃዐ ክንጻጹ ኣስተንትኖና ብመስቀል ክርስቶስ ከይንጻፍር፣ ገለ እንተ ሓብእዎ ብግሉጽ ኣብ ግንባርና ንግበሮ፣ እቶም ኣጋንንቲ ነዚ ክበር ምልክት ምስ ረኣዩ ካባና ክበሩ እዮም፣ ክትበልዑን ክትሰትዩን ከሎኹም ትእምርተ መስቀል ግበሩ፣ ኮፍ ክትብሉ ከሎኹም፣ ክትድቅሱ ከሎኹም፣ ክትንስኡ ከሎኹም፣ ክትዛረቡ ከሎኹም ክትከዱ ከሎኹም ኣብ ዝኾነ ኣጋጣሚ ምልክት መስቀል ግበሩ። እቲ ዝተሰቐለ ኣብ ሰማይ ኣብ ላዕሊ እዩ ዘሎ እናበለ መስቀል ኣብ ኩሉ እንተ ገበርና ጥቕሚ ከምዘልኦ ይሕብረና።

በዚ ምልክት መስቀል ክንስዕር ኢና። ኢየሱስ ኣሎ፣ ተንሢኡ እዩ፣ የፍቅረና እዩ በዚ ኸኣ ካብ ዝኾነ ዝሳቕየና መስቀል ክሕግዘና ከሕውየና ድላዩ እዩ፣ ብዝያዳ ኸኣ ኣብ ሰማይ ኣብ ቅድሚ ሰማያዊ ኣብኡ ክንርከብ ይደልየና እዩ።

ትርጉምን ምስጢርን መስቀል ብዝያዳ ዝተረድኤት ማርያም እያ ኣብ ትሕቲ መስቀል እንከላ ንሱ ወዳ ኣብ መስቀል እንከሎ ኣደ ክትኮነና ሂቡና ስለዚ ጣዕምን ምስጢርን መስቀል እንርድኡ ጸጋ ካብ ወድኺ ለምልና ንበላ።

ርሑስ መስቀል በሪቕ ስኡን ዝጸግበሉ ብኡስ ዝዕረቕሉ ሕሙም ዝሓውየሉ ሽጉር ዝርህወሉ ስኡን ዝዕንገለሉ እሱር ዝፍትሓሉ ዓመት ይብረቕልና።

ኣባ ንጉሠ ፍሥሓ